

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών
— ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837 —

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΤΜΗΜΑ ΙΑΤΡΙΚΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΡΕΥΜΑΤΟΛΟΓΙΑ-ΜΥΟΣΚΕΛΕΤΙΚΗ ΥΓΕΙΑ»

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ
Α' ΕΞΑΜΗΝΟΥ
Οκτώβριος 2021 – Ιανουάριος 2022

Αίθουσα Διαλέξεων (Ημιόροφος)
Β' Παθολογική Κλινική
Ιπποκράτειο ΓΝΑ

ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΙΠΠΟΚΡΑΤΕΙΟ

Πρόλογος

Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) «Ρευματολογία-Μυοσκελετική Υγεία (MSc Rheumatology – Musculoskeletal Health)» της Ιατρικής Σχολής του ΕΚΠΑ ιδρύθηκε το 2016 (ΦΕΚ Β' 3629/09-11-2016) και επανιδρύθηκε τον Αύγουστο του 2018 (ΦΕΚ Β' 3347/10-8-2018).

Το ΠΜΣ αυτό σκοπό έχει την κάλυψη σημαντικών ανεκπλήρωτων επιστημονικών, διδακτικών και κοινωνικών αναγκών. Οι ρευματικές-μυοσκελετικές παθήσεις αποτελούν μια από τις συχνότερες παθήσεις στο γενικό πληθυσμό προσβάλλοντας περίπου 1 στους 4 ενήλικες. Η αύξηση του προσδόκιμου επιβίωσης του γενικού πληθυσμού σε συνδυασμό με άλλους επιβαρυντικούς παράγοντες (αύξηση ποσοστού παχυσαρκίας, κάπνισμα, καθιστική ζωή κλπ) αναμένεται να οδηγήσει σε περαιτέρω αύξηση του αριθμού των ασθενών που θα προσβληθούν από αυτές τις παθήσεις τα επόμενα χρόνια. Οι παθήσεις αυτές αποτελούν πλέον μια από τις συχνότερες αιτίες αναπηρίας και απώλειας ωρών εργασίας στο γενικό πληθυσμό ενώ συνοδεύονται από σημαντική επίδραση στη ποιότητα ζωής των ασθενών. Το άμεσο και έμμεσο οικονομικό κόστος των ρευματικών-μυοσκελετικών παθήσεων στην Ελληνική κοινωνία είναι ήδη σημαντικό και αναμένεται να αυξηθεί περαιτέρω τις επόμενες δεκαετίες.

Η έγκαιρη πρόληψη, διάγνωση και αντιμετώπιση των ρευματικών-μυοσκελετικών παθήσεων απαιτεί την συντονισμένη προσπάθεια ομάδας καλά εκπαιδευμένων λειτουργών υγείας που περιλαμβάνει ιατρούς, νοσηλευτές, φυσικοθεραπευτές, εργοθεραπευτές κλπ.

Σκοπός του ΠΜΣ «Ρευματολογία-Μυοσκελετική Υγεία (Rheumatology – Musculoskeletal Health)» είναι:

- Να προσφέρει υψηλού επιπέδου μεταπτυχιακή εκπαίδευση στην Ρευματολογία και Μυοσκελετική Υγεία
- Να προάγει την έρευνα στις ρευματικές/μυοσκελετικές παθήσεις
- Να καλλιεργήσει την συντονισμένη διαγνωστική προσέγγιση και θεραπευτική διαχείριση ασθενών με ρευματικές και μυοσκελετικές παθήσεις από καλά εκπαιδευμένη ομάδα επαγγελματιών υγείας (ιατρούς, νοσηλευτές, φυσικοθεραπευτές, εργοθεραπευτές κλπ.) και
- Να εκπαιδεύσει τους λειτουργούς υγείας στην διαμόρφωση πολιτικών πρόληψης των συχνότερων ρευματολογικών και μυοσκελετικών παθήσεων στο γενικό πληθυσμό.

Μέχρι σήμερα το συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο (*Ρευματολογία-Μυοσκελετική Υγεία*) καλύπτεται αποσπασματικά από τα Προγράμματα του Α' κύκλου σπουδών των Τμημάτων Ιατρικής και άλλων τμημάτων συναφούς γνωστικού αντικείμενου (Επιστημών Υγείας, Νοσηλευτικής κλπ.). Στον Ελληνικό χώρο δεν υπάρχει κανένα ΠΜΣ στο συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο ενώ ακόμη και στο διεθνή χώρο, τα διαθέσιμα ΠΜΣ είναι ελάχιστα.

Η διδασκαλία των μαθημάτων του ΠΜΣ θα γίνεται από προσωπικό ΔΕΠ του Τμήματος Ιατρικής και άλλων Σχολών Συναφούς Αντικείμενου του ΕΚΠΑ ή ΤΕΙ ή άλλων διδασκόντων με σημαντική κλινική, διδακτική και ερευνητική εμπειρία στο συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο.

Το ΠΜΣ περιλαμβάνει σειρά διαλέξεων, Φροντιστηρίων Κλινικής Εξάσκησης και Διπλωματική Μεταπτυχιακή Εργασία στο συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο. Η χρονική διάρκεια φοίτησης στο ΠΜΣ που οδηγεί στη λήψη Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ., MSc in Rheumatology - Musculoskeletal Health) ορίζεται σε τρία (3) ακαδημαϊκά εξάμηνα, στα οποία περιλαμβάνεται και ο χρόνος εκπόνησης διπλωματικής μεταπτυχιακής εργασίας.

Τη φετινή ακαδημαϊκή χρονιά λόγω της πανδημίας COVID19 τα Μαθήματα θα γίνουν δια ζώσης με βάση την κείμενη νομοθεσία και τις Οδηγίες/Συστάσεις των αρμόδιων αρχών.

Εκ μέρους της Συντονιστικής Επιτροπής, σας καλωσορίζουμε στη νέα σειρά Μαθημάτων του ΠΜΣ «Ρευματολογία-Μυοσκελετική Υγεία» και αναμένουμε την ανάδειξη μιας νέας γενιάς καλά εκπαιδευμένων λειτουργών υγείας που θα προσφέρουν στην καλύτερη παροχή υγείας στους Έλληνες ασθενείς με ρευματικά-μυοσκελετικά νοσήματα.

Ο Διευθυντής του ΠΜΣ

Δημήτριος Α. Βασιλόπουλος
Καθηγητής Παθολογίας-Ρευματολογίας
Ιατρική Σχολή ΕΚΠΑ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2021**Μάθημα 1: Εισαγωγή στη ρευματολογία-μυοσκελετική υγεία –
Επιδημιολογία ρευματικών – μυοσκελετικών παθήσεων**

ΔΕΥΤΕΡΑ 4/10/2021	16:00-20:00	ΠΜΣ Ρευματολογία-ΜΣΚ υγεία: Εισαγωγή	Βασιλόπουλος Δ. - Μαυραγάνη Κ.
ΤΡΙΤΗ 5/10/2021	16:00-20:00	Επιδημιολογία ρευματικών παθήσεων - μυοσκελετικών παθήσεων	Τεκτονίδου Μ
ΠΕΜΠΤΗ 7/10/2021	16:00-20:00	Βασικές αρχές επιδημιολογίας-στατιστικής	Μπερτσιάς Γ.
ΔΕΥΤΕΡΑ 11/10/2021	16:00-19:00 19:00-20:00	Βασικές αρχές έρευνας Αρθρίτιδες (φλεγμονώδεις – μη φλεγμονώδεις) : Περίγραμμα	Μπούμπας Δ.
ΤΡΙΤΗ 12/10/2021	16:00-17:00 17:00-20:00	Συστηματικές ρευματικές παθήσεις : Περίγραμμα Μεταβολικές παθήσεις οστών-Ρευματισμοί μαλακών μορίων : Περίγραμμα	Σφηκάκης ΠΠ Βασιλόπουλος Δ.
ΠΕΜΠΤΗ 14/10/2021	16:00-17:00 17:00-18:00 18:00-20:00	Γενικές αρχές σημειολογίας ρευματικών μυοσκελετικών παθήσεων Λήψη ιστορικού – αντικειμενική εξέταση σε ασθενείς με μυοσκελετικά ενοχλήματα : Βασικές αρχές Εξέταση ανά σύστημα : Αρθρώσεις άνω / κάτω άκρων, ΣΣ	Σφηκάκης ΠΠ Καράγεωργας Θ. Κουσιανός Χ.
Μάθημα 2: Δομή και λειτουργία μυοσκελετικού - ανοσοποιητικού συστήματος			
ΔΕΥΤΕΡΑ 18/10/2021	16:00-18:00 18:00-19:00 19:00-20:00	Αρθρώσεις- χόνδρος: Δομή και φυσιολογία Οστά: Δομή και φυσιολογία Τένοντες, σύνδεσμοι, μύες: Δομή και φυσιολογία	Μαυραγάνη Κ.
ΤΡΙΤΗ 19/10/2021	16:00-17:00 17:00-20:00	Βασικές αρχές μη ειδικής ανοσίας Εισαγωγή στην ανοσολογία	Μπερτσιάς Γ. Μπούμπας Δ.
ΠΕΜΠΤΗ 21/10/2021	16:00-20:00	Βασικές αρχές ειδικής ανοσίας	Καφογεώργου Ε.
ΔΕΥΤΕΡΑ 25/10/2021	16:00-18:00 18:00-19:00 19:00-20:00	Συστηματικά αυτοάνοσα νοσήματα: Μηχανισμοί ιστικής βλάβης: Εισαγωγή Οργανοειδικά αυτοάνοσα νοσήματα (αυτοάνοσα ενδοκρινικά νοσήματα): Μηχανισμοί ιστικής βλάβης: Εισαγωγή Οργανοειδικά αυτοάνοσα νοσήματα (MS): Μηχανισμοί ιστικής βλάβης: Εισαγωγή	Μαυραγάνη Κ. Μπούτζιος Γ. Ευαγγελοπούλου Ε.
ΤΡΙΤΗ 26/10/2021	16:00-20:00	Αυτοφλεγμονώδη νοσήματα: Μηχανισμοί ιστικής βλάβης: Εισαγωγή	Σκένδρος Π.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2021

Μάθημα 3: Φλεγμονώδεις αρθρίτιδες – Συστηματικές ρευματικές ρευματικές παθήσεις – Φροντιστήρια κλινικής εξάσκησης: Κλινική εξέταση ασθενών με ρευματικές-μυοσκελετικές παθήσεις

ΔΕΥΤΕΡΑ 1/11/2021	16:00-17:00	Ρευματοειδής αρθρίτιδα I (Παθογένεια)	Σιδηρόπουλος Π.
	17:00-18:00	Ρευματοειδής αρθρίτιδα II (Κλινικοεργαστηριακές εκδηλώσεις)	Σιδηρόπουλος Π.
	18:00-20:00	Ρευματοειδής αρθρίτιδα III (Θεραπεία)	Σιδηρόπουλος Π.
ΤΡΙΤΗ 2/11/2021	16:00-19:00	Αγκυλοποιητική σπονδυλαρθρίτιδα	Δαούσης Δ.
	19:00-20:00	Εντεροπαθητικές αρθρίτιδες	Τσερώνης Δ.
ΠΕΜΠΤΗ 4/11/2021	16:00-18:00	Ψωρίαση	Βέργου Θ.
	18:00-20:00	Ψωριασική αρθρίτιδα	Καράγεωργας Θ.
ΔΕΥΤΕΡΑ 8/11/2021	16:00-18:00	Συστηματικός ερυθηματώδης λύκος I (Παθογένεια)	Μπούμπας Δ.
	18:00-20:00	Συστηματικός ερυθηματώδης λύκος II (Κλινικοεργαστηριακές εκδηλώσεις - Θεραπεία)	Φανουριάκης Α.
ΤΡΙΤΗ 9/11/2021	16:00-18:00	Αγγειίτιδες I (Μικρών-μεσαίων αγγείων)	Βασιλόπουλος Δ.
	18:00-20:00	Αγγειίτιδες II (Δευτεροπαθείς)	Βασιλόπουλος Δ.
ΠΕΜΠΤΗ 11/11/2021	16:00-18:00	Ρευματική πολυμυαλγία	Μποκή Κ.
	18:00-20:00	Αγγειίτιδες III (Μεγάλων αγγείων)	Μποκή Κ.
ΔΕΥΤΕΡΑ 15/11/2021 – ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 19/11/2021	08:00-14:00	Κλινική εξέταση ασθενών – Μετρολογία ρευματικών – μυοσκελετικών νοσημάτων	ΑΤΤΙΚΟΝ (1 ΚΛΙΝΙΚΗ) ΙΠΠΟΚΡΑΤΕΙΟ (1 ΚΛΙΝΙΚΗ) ΛΑΙΚΟ (2 ΚΛΙΝΙΚΕΣ)
ΔΕΥΤΕΡΑ 22/11/2021	16:00-18:00	Αντιφωσφολιπιδικό Σύνδρομο	Τεκτονίδου Μ
	18:00-19:00	Σ. Sjogren I (Παθογένεια)	Μαυραγάνη Κ.
	19:00-20:00	Σ. Sjogren II (Κλινικοεργαστηριακές εκδηλώσεις - Θεραπεία)	Γουλές Α.
ΤΡΙΤΗ 23/11/2021	16:00-18:00	Μυοσίτιδες	Βασιλόπουλος Δ.
	18:00-20:00	Σκληρόδερμα	Σφηκάκης ΠΠ

Μάθημα 4: Εκφυλιστικές παθήσεις αρθρώσεων - Ρευματισμοί μαλακών μορίων – Άλλες παθήσεις

ΠΕΜΠΤΗ 25/11/2021	16:00-17:00	Αυτοφλεγμονώδη νοσήματα I (Περιοδικά σύνδρομα πυρετού)	Φανουριάκης Α.
	17:00-18:00	Αυτοφλεγμονώδη νοσήματα II (N. Still...)	Φανουριάκης Α.
	18:00-20:00	Αυτοφλεγμονώδη νοσήματα III (Σαρκοείδωση...)	Καράγεωργας Θ.
ΔΕΥΤΕΡΑ 29/11/2021	16:00-18:00	Οστεοαρθρίτιδα I (Παθογένεια)	Κουτσιανάς Χ.
	18:00-20:00	Οστεοαρθρίτιδα II (Επιδημιολογία)	Κουτσιανάς Χ.
ΤΡΙΤΗ 30/11/2021	16:00-18:00	Οστεοαρθρίτιδα III (Κλινικές εκδηλώσεις - Διάγνωση)	Κουτσιανάς Χ.
	18:00-20:00	Οστεοαρθρίτιδα IV (Αντιμετώπιση)	Ηλιόπουλος Α.
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2021			
ΠΕΜΠΤΗ 2/12/2021	16:00-18:00	Ουρική - Ψευδοουρική αρθρίτιδα	Τσαλαπάκη Χ.
	18:00-20:00	Λοιμώξεις αρθρώσεων - οστών - μαλακών μορίων	Θωμάς Κ.
ΔΕΥΤΕΡΑ 6/12/2021	16:00-18:00	Οστεοπόρωση I (Παθογένεια - Διάγνωση)	Ηλιόπουλος Α.
	18:00-20:00	Οστεοπόρωση II (Θεραπεία)	Ηλιόπουλος Α.
ΤΡΙΤΗ 7/12/2021	16:00-17:00	Οστικό οίδημα - Οστεονέκρωση	Τσαλαπάκη Χ.
	17:00-20:00	Οσφυαλγία	Βασιλόπουλος Δ.
ΠΕΜΠΤΗ 9/12/2021	16:00-18:00	Ρευματισμοί μαλακών μορίων: Ποδοκνημικές αρθρώσεις, άκροι πόδες	Κουτσιανάς Χ.
	18:00-20:00	Ρευματισμοί μαλακών μορίων: Ώμοι, αγκώνες, άκρες χείρες	Γεωργούντζος Α.
ΔΕΥΤΕΡΑ 13/12/2021	16:00-18:00	Ρευματισμοί μαλακών μορίων: Ισχία, γόνατα	Κουτσιανάς Χ.
	18:00-20:00	Προαγωγή υγείας-πρόληψη ασθενών με ρευματικά νοσήματα	Μπούμπας Δ.
ΤΡΙΤΗ 14/12/2021	16:00-18:00	Ο ρόλος της διατροφής σε ασθενείς με ρευματικά νοσήματα	Κατσουγιάννης Σ.
	18:00-20:00	Ο ρόλος της άσκησης σε ασθενείς με ρευματικά/μυοσκελετικά νοσήματα	Κήτας Γ.
ΠΕΜΠΤΗ 16/12/2021	16:00-18:00	Συννοσηρότητες ασθενών με ρευματικές παθήσεις: Λοιμώξεις	Θωμάς Κ.
	18:00-20:00	Συννοσηρότητες ασθενών με ρευματικές παθήσεις: Άγχος - κατάθλιψη	Κουζούπης Α.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2022

ΔΕΥΤΕΡΑ 10/1/2022	16:00-18:00	Θέματα γυναικείας υγείας και γονιμότητας σε γυναίκες ασθενείς με ρευματικές παθήσεις	Κατσιμπρή Π.
	18:00-20:00	Θέματα ανδρικής υγείας και γονιμότητας σε άνδρες ασθενείς με ρευματικές παθήσεις	Κατσιμπρή Π.
ΤΡΙΤΗ 11/1/2022	16:00-18:00	Συννοσηρότητες ασθενών με ρευματικές παθήσεις: Περίγραμμα - Νεοπλασματικές παθήσεις	Βασιλόπουλος Δ.
	18:00-20:00	Συννοσηρότητες ασθενών με ρευματικές παθήσεις: Καρδιαγγειακές παθήσεις	Πρωτογέρου Α.
ΠΕΜΠΤΗ 13/1/2022	16:00-18:00	Εγκυμοσύνη και ρευματικές παθήσεις	Τεκτονίδου Μ.
	18:00-20:00	Αντιρευματικά φάρμακα και εγκυμοσύνη	Φανουριάκης Α.
ΔΕΥΤΕΡΑ 17/1/2022	16:00-20:00	ΠΜΣ Ρευματολογία-ΜΣΚ υγεία: Ανασκόπηση Εξαμήνου	Βασιλόπουλος Δ. Μαυραγάνη Κ.
ΤΡΙΤΗ 18/1/2022	16:00-20:00	ΠΜΣ Ρευματολογία-ΜΣΚ υγεία: Ανασκόπηση Εξαμήνου	Βασιλόπουλος Δ. Μαυραγάνη Κ.
ΠΕΜΠΤΗ 20/1/2022	16:00-20:00	ΠΜΣ Ρευματολογία-ΜΣΚ υγεία: Ανασκόπηση Εξαμήνου	Βασιλόπουλος Δ. Μαυραγάνη Κ.
ΔΕΥΤΕΡΑ 24/1/2022 - ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 28/1/2022	16:00-20:00		ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΔΕΥΤΕΡΑ 31/1/2022 - ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 4/2/2022	16:00-20:00		ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΔΕΥΤΕΡΑ 7/2/2022 - ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 11/2/2022	16:00-20:00		ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Γραμματεία ΠΜΣ «Ρευματολογία-Μυοσκελετική Υγεία»

Μονάδα Κλινικής Ανοσολογίας-Ρευματολογίας

Β' Παθολογική Κλινική και Ομώνυμο Εργαστήριο,

Ιπποκράτειο ΓΝΑ

Βασ. Σοφίας 114

115 27 Αθήνα

Τηλ.: 213-2088516

Fax: 213-2088399

e-mail: rheum.msk@gmail.com